ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн середовища	Рівень вищої освіти	перший
Кафедра	ДС	Рік навчання	3
Галузь знань	G Інженерія, виробництво і будівництво	Вид дисципліни	лекційна
Спеціальність	G 17 Архітектура і містобудування	Семестри	5

Історія української культури і мистецтва
Семестр V (осінній семестр 2026/2027)
01 вересня — 12 грудня

Викладач

Ірина ТЕСЛЕНКО, кандидат мистецтвознавства, ст.викладач

E-mail Teslenko.iryna@ksada.org

Заняття Понеділок 09.00–10.35 на платформі Google Classroom за посиланням: https://classroom.google.com/c/NzIwMDAwMDA4Nzgz?cjc=t67wbmq

Консультації дистанційно: на платформі Google Classroom щодня з пн. – птн. 9-00 до 17-00

Адреса к. 209, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон 0509318908 (особистий номер: WhatsApp, Телеграм)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями студенти можуть комунікувати з викладачем за допомогою груп у Телеграм, а також за допомогою електронного листування. Під час звернення, студент обов'язково має вказати своє прізвище, ім'я рік навчання та академічну групу.

Присутність студентів на онлайн-заняттях є ОБОВ'ЯЗКОВОЮ

У разі відсутності студент має надати документи, які пояснюють причини відсутності.

Добрий день, можете будь ласка надати силабус з дисципліни Історія української культури і мистецтва 3 курс 5 семестр

Для ОПП «Архітектурно-ландшафтне середовище», галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво», спеціальність G17 Архітектура та містобудуванняПід час заняття у здобувача має бути включена камера.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальний посібник:

1. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво. — Ч. I–III. — Львів, 2003—2005.

НЕОБХІДНЕОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни «Історія української культури і мистецтва» є формування цілісного уявлення про основні етапи, закономірності та особливості розвитку української культури й мистецтва від найдавніших часів до сьогодення в контексті європейського та світового культурно-історичного процесу.

Дисципліна спрямована на розширення світоглядного інструментарію здобувачів вищої освіти, інтеграцію знань із культурології, мистецтвознавства, історії, філософії культури та суміжних галузей, а також формування навичок аналізу й інтерпретації культурно-мистецьких явищ, роботи з історичними джерелами та використання набутих знань у навчальній, дослідницькій і професійній діяльності.

Основними завданнями дисципліни є ознайомлення з основними етапами розвитку української культури та мистецтва; визначення їхніх характерних рис і взаємозв'язків із суспільно-історичними процесами; вивчення особливостей розвитку українського мистецтва, архітектури та культурної спадщини в різні історичні періоди; формування здатності аналізувати мистецькі явища в історичному, соціальному й культурному контекстах; усвідомлення значення збереження національної культурної спадщини та її ролі в сучасному суспільстві.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню таких компетентностей:

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК03. Усвідомлення особливостей розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі, містобудуванні, мистецтві та дизайні України та зарубіжних країн.

Вивчення дисципліни сприяє досягненню таких *програмних результатів навчання:*

ПР03. Застосовувати теорії та методи фізико-математичних, природничих, технічних та гуманітарних наук для розв'язання складних спеціалізованих задач архітектури та містобудування.

ПР16. Розуміти соціально-економічні, екологічні, етичні й естетичні наслідки пропонованих рішень у сфері містобудування та архітектури.

Предметом навчальної дисципліни є закономірності становлення та розвитку української культури й мистецтва, основні історичні етапи культурного процесу, мистецькі напрями та стилі, визначні пам'ятки й

культурна спадщина України в контексті європейського та світового розвитку.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Історія української культури і мистецтва» спрямована на формування у здобувачів системного розуміння основних етапів, закономірностей і особливостей розвитку української культури та мистецтва в контексті історичних процесів і світової культурної спадщини. Особлива увага приділяється розвитку українського мистецтва й архітектури, художнім стилям, визначним пам'яткам культурної спадщини та їхньому значенню для формування сучасного архітектурно-ландшафтного середовища.

Вивчення дисципліни сприяє усвідомленню соціокультурних аспектів архітектури та містобудування, розумінню історичних і сучасних мистецьких стилів України та зарубіжних країн, формуванню ціннісного ставлення до національної культурної спадщини.

Дисципліна вивчається на 3-му курсі, у 5-му семестрі. Загальний обсяг становить 6 кредитів ЄКТС (180 годин), з яких 30 годин відведено на лекційні заняття, 30 годин — на семінарські заняття, 120 годин — на самостійну роботу здобувачів освіти.

Дисципліна охоплює два змістові модулі, що об'єднують 14 тем.

1 Модуль: ДАВНЯ, СЕРЕДНЬОВІЧНА ТА КУЛЬТУРА НОВОГО ЧАСУ В УКРАЇНІ

Тема 1. Вступ до дисципліни. Витоки української культури
Тема 2. Духовна та матеріальна традиційна культура українців
Тема 3. Українська культура за часів середньовіччя. Київська Русь.
Тема 4.Ранньомодерний період: Культура та мистецтво України XV – XVIII ст.
Тема 5. Вступ. Ренесанс, бароко, класицизм: українські виміри та контексти
Тема 6. Культура пост-середньовіччя: міські анклави у селянському «морі». Ренесанс і візантіїзм.
Тема 7. Доба бароко в Україні
Тема 8. XVIII століття: просвітницька культура, класицистичне мистецтво

Модульно-тематична атестація

2 Модуль: . УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА З КІНЦЯ VIII-ГО ДО ПОЧАТКУ ХХГО СТОЛІТТЯ. НАЦІОНАЛЬНЕ КУЛЬТУРНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

Тема 1. Реалізм та романтизм на теренах України
Тема 2. Духовна та матеріальна культура початку XIX ст.
Тема 3. Модерн та зміна культурної парадигми. Модерн як останній великий стиль в мистецтві України
Тема 4. Українське мистецтво першої третини XX століття: авангарднітечії. вангардні течії. Витоки, представники
Тема 5.Михайло Бойчук і його школа.
Тема 6. Орієнталізм в українському мистецтві першої третини XX століття
Тема 7. Андеграундні рухи XX століття.
Тема 8. Сучасне українське мистецтво і культура.
Модульно-тематична атестація

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Контент дисципліни пропонується студентам через лекційну комунікацію. Форма викладу діалогічна, відкрито-комунікаційна, припускає розв'язання поточних дисциплінарних питань, підтем та практичних завдань. Теми розкриваються шляхом лекційних та семінарських занять. Практичні та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на здобуття вмінь та навичок на ґрунті здобутих під час аудиторної роботи знань. Основним змістом самостійної роботи є: пошук додаткової інформації, її аналіз та інтерпретація, підготовка усних доповідей за лекційними темами дисципліни.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є іспит. Для отримання іспиту необхідно скласти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок виконання завдань аудиторної частини курсу та самостійної роботи. Виконання усіх форм дає студенту 92 бали. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачена можливість написання студентської наукової статті, за попередньо узгодженою з викладачем темою. (до 10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація	Національна	Бали	ECTS

			А (внутрішня)			
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Студенти мають вимикати звук на мобільних телефонах під час очних занять. Користування будь-якими гаджетами під час пар, можливе лише тоді, коли заняття проходять у змішаному форматі, дистанційно та або це потрібно для презентації матеріалу (під час проведення практичних чи лекційних занять).

Відвідування дистанційних лекцій є обов'язковою складовою для отримання іспиту з дисципліни. Під час zoom конференцій, студент має ввімкнути камеру та вимкнути мікрофон. Якщо студент вимикає камеру, викладач має право від'єднати його з zoom конференції (студент, що присутній на парі з вимкненою камерою, автоматично вважається таким, хто на парі не присутній).

Аудиторна робота регламентується викладачем в залежності від теми, типу лекційного спілкування та тривалості його окремих складових.

Викладачем підтримується висловлювання студентами власних думок та аналізу у процесі обговорення тем, а також (після дозволу викладача) під час лекцій.

У випадках відрядження, хвороби (інших форс-мажорних обставин) викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою домовленістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропуски занять без поважних причин не припустимі, за відсутність на семінарі (без вагомої причини) студент втрачає право відпрацювати бали за пропущений семінар. Допустимим є запізнення на заняття до 5 хв. У випадку пропуску заняття (занять) з поважних причин, студент має самостійно виконати програму теми або іншого змістовного компоненту, у форматі що

попередньо узгоджується з викладачем. В разі необхідності студент може звертатися за консультаціями до викладача. У разі необхідності добору додаткових балів у програмою дисципліни передбачена можливість виконання додаткових навчальних завдань (як письмових, так і усних).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не є прийнятними. Якщо під час рубіжного контролю помічено не доброчесне використання інформації, студент втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі іспиту — студент втрачає усі бали, та має перескладати іспит за усіма темами. **Корисні посилання**: https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html
https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Поточний контроль	години
			IV **СЕМЕСТР**			
			МОДУЛЬ 1			
02.09	1	лекція	Вступ до дисципліни. Витоки української культури	2	проведення семінарського заняття	2
09.09.	2	лекція	Духовна та матеріальна традиційна культура українців	2	проведення семінарського заняття	2
16.09	3	лекція	Українська культура за часів середньовіччя. Київська Русь	2	проведення семінарського заняття	2
23.09	4	лекція	Ранньомодерний період: Культура та мистецтво України XV –	2	проведення семінарського заняття	2

			XVIII ст.			
07.10	5		Вступ. Ренесанс, бароко, класицизм: українські виміри та контексти	2	проведення семінарського заняття	2
14.10	6	лекція	Культура пост-середньовіччя: міські анклави у селянському «морі». Ренесанс і візантіїзм.	2	проведення семінарського заняття	2
21.10.	7, 8	лекція	Доба бароко в Україні. Бароковість: типологія художнього мислення та «Довге XVIII століття»: просвітницька культура, класицистичне мистецтво	2	проведення семінарського заняття	2
28.10.			Модульний контроль 1	2	Виконання модульної контрольної роботи під час лекційного заняття у форматі «google doc»	2
			МОДУЛЬ 2			
04.11	1	лекція	Реалізм та романтизм на теренах України	2	проведення семінарського заняття	2
11.11.	2	лекція	Духовна та матеріальна культура початку XIX ст.	2	проведення семінарського заняття	2
18.11.	3	лекція	Модерн та зміна культурної парадигми	2	проведення семінарського заняття	2
25.11.	4	лекція	Авангардні течії в	2	проведення	2

			Україні: витоки, представники		семінарського заняття	
02.12	5	лекція	Революція 1917 та зміна культурної парадигми. Вплив радянщини на розвиток мистецтва ХХ ст.	2	проведення семінарського заняття	2
09.12.	6	лекція	Андеграундні рухи ХХ століття Сучасне українське мистецтво і культура.	2	проведення семінарського заняття підсумкова контрольна робота	2

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Модуль/Тема	**Форма звітності**	**Бали**
1	Поточний контроль	0–4
2	Поточний контроль	0–4
3	Поточний контроль	0–4
4	Поточний контроль	0–4
5	Поточний контроль	0–4
6	Поточний контроль	0–4
7,8	Поточний контроль	0–5
	Модульний контроль	0-6
Модуль/Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–4
2	Поточний контроль	0–4
3	Поточний контроль	0–4
4	Поточний	0–4

	контроль	
5	Поточний контроль	0–4
6	контроль	0–4
8,7	Поточний контроль	0-5
	Рубіжний контроль	0–16
	Всього балів	80
Іспит		0 - 20

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			**Критерії оцінювання**
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ ТА ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУСКІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під аудиторної роботи (3), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у виконанні колективних /творчих чи науково-дослідних/ завдань (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

Основна література:

1. Антонович Д. Скорочений курс історії українського мистецтва. — Прага, 1923.
2. Богуцький Ю.П., Андрущенко В.П. та ін. Українська культура у європейському контексті. – К.: Знання, 2007. – 679 с.
3. Грушевський М. Духовна Україна. – К., 1994.
4. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України ; голов. ред. Г. Скрипник ; наук. ред. Т. Кара-Васильєва. — К., 2011. — Т. 4 : Народне мистецтво та художні промисли XX ст. — 512 с. : іл.
5. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. Т. 1. Від найдавніших часів до пізнього середньовіччя / ред.: Г. Скрипник; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. — К., 2010. — 476 с. — Бібліогр.: с. 443—468 .
6. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. Т. 2. Мистецтво XVII—XVIII століття / ред.: Г. Скрипник; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. — К., 2007. — 336 с. — Бібліогр.: с. 311—327.
7. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. Т. 3. Мистецтво XIX століття / ред.: Г. Скрипник; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. — К., 2009. — 346 с.
8. Історія українського мистецтва : у 5 т. Т. 1. Мистецтво первісної доби та стародавнього світу / ред.: Р. Михайлова, Р. Забашта; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. — К., 2008. — 709 с.

9. Історія українського мистецтва : у 6-х т. / гол. ред. М. Бажан. — К.: УРЕ, 1966—1973.
10. Історія українського мистецтва: у 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського ; голов. ред. Г. Скрипник ; ред. тому В. Рубан. — К., 2006. — Т. 4 : Мистецтво XIX століття. — 760 с. — ISBN 966-02-4103-6 (Т. 4)
11. Історія українського мистецтва: у 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського ; голов. ред. Г. Скрипник ; наук. ред. Т. Кара-Васильєва. — К., 2007. — Т. 5 : Мистецтво XX століття. — 1048 с. — ISBN 966-02-4107-0 (Т. 5)
12. Історія українського мистецтва: у 5 т. Т. 2. Мистецтво середніх віків / ред.: Л. Ганзенко, Р. Забашта, Т. Трегубова; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. — К., 2010. — 1293 с. — ISBN 078-966-02-5821-1 (Т. 2)
13. Історія українського мистецтва: у 5 т. Т. 3. Мистецтво другої половини XVI — XVIII століття / ред.: Г. Скрипник, Д. Степовик; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. — К., 2011. — 1087 с. — ISBN 978-966-02-6134-1 (Т. 3)
14. Історія української культури : у п”яти томах. Т. 4. кн. 1 Українська культура першої половини XIX століття / Голов. ред. Г.А. Скрипник. - К. : Наук. думка, 2008. - 1008 с. : іл..
15. Історія Української культури : у п'яти томах. Т. 1. Історія культури давнього населення України / Ред. В. А. Смолій. - К. : Наук. думка, 2000. - 1136 с.
16. Історія української культури : у п'яти томах. Т. 2. Українська культура XIII - першої половини XVII століття / Ред. В. А. Смолій. - К. : Наук. думка, 2001. - 848 с.
17. Історія української культури : у п'яти томах. Т. 3. Українська культура другої половини XVII - XVIII століть / Ред. В. А. Смолій. - К. : Наук. думка, 2003. - 1246 с.
18. Історія Української культури : у п'яти томах. Т. 4. Українська культура другої половини XIX століття. Кн. 2. - К. : Наук. думка, 2005. - 1293 с.
19. Історія української культури : у п'яти томах. Т. 5 Кн. 1. Українська культура XX - початку XXI століть / Голов. ред. Б.Є. Патон. - К. : Наукова думка, 2011. - 863 с. : іл.
20. Історія української культури : у п'яти томах. Т. 5, кн. 2. Українська культура XX - початку XXI століть / Голов. ред. Б.Є. Патон. - К. : Наукова думка, 2011. - 1032 с. : іл..
21. Історія української культури : у п'яти томах. Т. 5. Українська культура XX - початку XXI століть. Кн. 3. Культура та розвиток науки і технологій в Україні / Голов. ред. Б.Є. Патон. - К. : Наукова думка, 2012. - 949 с. :

Культура і побут населення України: Навч. посіб./ За ред. В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх. Ї Київ: Либідь, 1993. – 288 с.

22. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України XX століття. У пошуках «великого стилю». — Київ: Либідь, 2005. — 280 с., іл. — ISBN 966-06-0404-5
23. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. 2-ге вид. // За ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів: Світоч, 2005. – 568 с.
24. Мистецтво старої Руси-України / Ф. І. Шміт. — Х. : Союз, 1919 (: Друк. «Печ. дело»). —(Культурно-історична бібліотека / під ред. Д. І. Багалія).[7]
25. Начерк історії українського мистецтва / Микола Голубець. — Львів: Накладом фонду «Учітеся, брати мої», 1922- . — (Учітеся, брати мої!). Ч. 1 : — 1922 (: З друк. Ставропиг. ін-ту під управою Ю. Сидорака).
26. Основи художньої культури: Теорія та історія української художньої культури: Навч. посіб. Ч. 2 / Л. В. Анучина, В. Г. Грицаненко, Н. О. Карпова та ін./ За ред. В.О.Лозового, Л.В.Анучиної.– Х.: Основа, 1999. – 442 с.
27. Основні риси українського мистецтва / В. Модзалевський ; мал. Павли Діденко. — Чернігів: Друк. Г. М. Веселої, 1918 .
28. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. – К., 2001.
29. Українське мистецтво у полікультурному просторі: Навч. посіб. / О. Рудницька, Л. Кондрацька, В. Смікал та ін. – К.: ЕксОб, 2000. – 207 с.
30. Українське мистецтво: (вступ до історії) / Микола Голубець. — Львів; К. : Накладом вид-ва «Шляхи», 1918 . —(Новітня бібліотека; ч. 29).
31. Шейко, В.М., Тишевська, Л.Г. Історія української художньої культури: Підручник. – Харків: ХДАК, 1999.
32. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – К.: Критика, 2006. – 584 с.

ДОДАТОК А

Теми та плани до семінарських занять.

МОДУЛЬ 1

СЕМІНАР 1

1. Періодизація і загальна класифікація первісного мистецтва.
2. Первісні стоянки на території України та їх мистецькі знахідки і поселення

a. Кирилівська
b. Королеве

c. Лука-Врублевецька
d. Мізин
e. Межиріч
3. Наскельні зображення Кам'яної Могили
4. Палеолітична монументальна антропоморфна пластика
5. Археологічні культури України (та їх визначні пам'ятки)
a. Ямна, катакомбна, зрубна культура
b. Культура лінійно-стрічкової кераміки
c. Костенківсько-валендорфська культура
d. Буго-дністровська культура
e. Трипільська, черняхівська, зарубинецька культури
6. Значення первісної доби в історії мистецтва. «Первісність» і «сучасність»
7. Залізний вік на території сучасної України (загальна характеристика).
8. Кам'яні баби епохи міді та бронзи, залізного віку.
9. Скіфський звіриний стиль.
a. Характеристика звіриного стилю
b. Видатні знахідки в курганах (історія відкриття, характеристика)
i. Товста Могила
ii. Чортомлик
iii. Солоха
iv. Куль-Оба
10. Сарматське мистецтво: пластика і художні вироби.

СЕМІНАР 2

1.Мистецтво античних міст-полісів на території сучасної України
а) Ольвія
б) Херсонес
в) Пантікапей
2.Мистецтво давніх слов'ян до X століття
a. Мистецтво часу язичництва. Ідеопластика. Збруцький ідол.
b. Вплив християнізації слов'ян на мистецтво.
3.Релігія слов'янських племен та особливості язичницьких вірувань і пантеону божеств
а)Культ "упирів" та "берегинь" –злих і добрих духів.
б)Культ землеробських богів – "Рода" і "Рожаниць". У них уособлено поєднання первинної форми матерії, "небесної" (Сварога) та "земної" (рожаниць, матері-землі). Власне, Род та рожаниці (Лада і Леля) й становили першу "святу Трійцю" богів язичницької міфології східних слов'ян.
в)Культ Перуна, бога грому і блискавок, війни, покровителя воїнів та князів.

СЕМІНАР 3

1. Світоглядно-теологічні основи християнського мистецтва
2. Рецепції візантійської культури в мистецтві східних слов’ян
3. Хрестово-банний тип храму (план, структура, семіосфера)
4. Пам’ятки київської, чернігівської, володимиро-волинської архітектури: історія створення, композиційні та декоративні характеристики.

- Церква святого Пантелеймона в Галичі
- Успенськiй собор Володимира-Волинського
- Василівська ротонда у Володимирі-Волинському
- Горянська ротонда в Ужгороді
- Спасо-Преображенський собор Чернігова
- Борисоглібський собор Чернігова
- П’ятницька церква Чернігова
- Успенський собор Єлецького монастиря
- Георгіївський собор у Каневі
- Церква Спаса на Берестові
- Михайлівська церква Видубицького монастиря
- Кирилівська церква на Дорогожичах
- Михайлівський собор Золотоверхого монастиря

СЕМІНАР 4

1. Пам'ятки монументального мистецтва X – поч. XIV ст.

МОНУМЕНТАЛЬНИЙ ЖИВОПИС

Мозаїки і фрески Михайлівського собору Золотоверхого монастиря

Розписи XII ст. Кирилівської церкви в Києві

Розписи XII ст. церкви Спаса на Берестові в Києві

Розписи XI – XIII ст. чернігівських храмів

СКУЛЬПТУРА ТА РІЗЬБЛЕННЯ

Декоративне різьблення у Софії Київській (саркофаг, шиферні плити)

Рельєфи галицької школи («крилоський дракон)

Рельєфи у чернігівських храмах (капітелі Борисоглібського собору та ін.)

2. Мозаїки і фрески Софії Київської

3. Онтологічні та художні основи давньоруського іконопису

4. Рукописна книга – явище давньоруського мистецтва (виготовлення, компонування, оформлення)

5. Художнє оформлення київських та волинських рукописних книг

Остромирове Євангеліє (київська школа)

Ізборник Святослава (київська школа)

Мстиславове Євангеліє (київська школа)

«Кодекс Гертруди»

Служебник Варлаама Хутинського (Галицько-Волинські землі)

«Євангелія апракос повний» (Волинське Євангеліє)

Київське Євангеліє

6. Світська Культура Київської Руси України

СЕМІНАР 5

ПИТАННЯ НА СЕМІНАР

1. **Фортифікаційна архітектура України XIV— поч. XVI ст.**
   a) Луцька фортеця (замок Любарта)
   b) Хотинська фортеця
   c) Кам'янець-Подільська фортеця
   d) Острозький замок
   e) Замок Острозьких у Старокстянтинові
2. **Дерев'яна архітектура XIV— поч. XVI ст.**
   a) Миколаївські церкви в Колодному, Сокиринцях (Закарпаття)
   b) Церква святого Духа в Рогатині (Прикарпаття)
   c) Церква святого Духа в Потеличі (Галичина)
   d) Церква Св. Юра в Дрогобичі (Бойківщина)
   e) Миколаївська церква у Чернівцях (Буковина)
3. **Культова кам'яна архітектура України XIV— поч. XVI**
   a) П'ятницька церква у Львові
   b) Покровська церква-твердиня в Сутківцях (Хмельницька обл., Поділля)
   c) Миколаївська церква у Чесниках (Івано-Франківська обл., Прикарпаття)
   d) Миколаївська церква у Золочеві (Львівська обл.)
4. **Монументальний живопис України XIV— поч. XVI ст.**
   a) Розписи Онуфріївської церкви у Лаврові (Львівська обл.)
   b) Розписи Горянської ротонди (Закарпатська обл.)
   c) Розписи замкової каплиці у Любліні (Польща)
   d) Фрагменти середньовічного розпису у Вірменський церкві Львову

СЕМІНАР 6

1. **Ренесансні традиції в розбудові міст західноукраїнських земель**
   a. Львів
   b. Жовква
   c. Кам'янець-Подільський
2. **Ренесансні замки України**
   a. Ренесансні принципи в Олеському замку та монастирі у Межирічі
   b. Замок у Золочеві
   c. Замок в Підгірцях
3. **Скульптурно-декоративна пластика ренесансних споруд**
   a. Каплиця Боїмів у Львові
   b. Каплиця Кампіанів у Львові
   c. Ансамбль Успенської церкви у Львові
   d. Жовківський костел
4. **Ренесансні принципи в українській іконі XVI — початку XVII ст**.

5. **Формування конструктивної системи іконостасу . Класичний п’ятирусний іконостас**.

a. Святодухівський іконостас (в Святодухівській церкві в Рогатині)

b. П’ятницькій іконостас (в П’ятницькій церкві у Львові)

c. Успенський іконостас (тепер в с. Великі Грибовичи, Львівська обл.)

6. Вплив народної дерев’яної архітектури на формування архітектури українського бароко

- Регіональні особливості української дерев’яної архітектури
- Українське бароко як феномен української культури
- Традиції дерев’яної архітектурі в архітектурі українського бароко (Покровський собор в Харкові)

СЕМІНАР 7

1. Світоглядні засади епохи просвітництва
2. Умови виникнення епохи Просвітництва.
3. Виникнення філософської науки.
4. Особливості мистецтва доби другої половини XVI ст.

4.1. Мистецтво гравюри. Творчість Григорія Левицького-Носа, Адама та Йосипа Гочемського;

4.2. Мистецтво народної картини;

4.3.Світський портретний живопис. Тенденція до від'їзду з України талановитої молоді до Петербурга. Творчість Д.Левицького, В.Боровиковського, А.Лосенко;

4.4. Мистецтво книги. “Пересопницьке Євангеліє”

5. Ідеологія дворянського Просвітництва,
6. Українське національне Відродження другої половини XVIII – початку XIX ст.

6.1.Освіта і книгодрукування

8. Григорій Сковорода та етико-гуманістичний напрям філософії

МОДУЛЬ 2
СЕМІНАР 1

1) Особливості функціонування класицизму та романтизму в українському мистецтві.
2) Архітектура класицизму на землях Слобожанщини (Качанівка, Старий Мерчик)
3) Особливості архітектури України у другій половині XIX ст.
   - **3.1. Одеса** (вокзал, оперний театр, музей, нова біржа),
   - **3.2. Київ** (оперний театр, музей, корпуса київського політехнічного інституту, Володимирський собор),
   - **3.3. Харків** (прибутковий будинок на Сумській, Земельний банк, Юридичний інститут, корпус бібліотеки Короленка),

3.4. Львів (вокзал, оперний театр, національний музей, будинок галицької ощадної каси)

4) Формування мистецької освіти в Україні. Формування та розвиток художньої школи в Україні (рисувальна школа М. Мурашка, школа М. Раєвської-Іванової)

СЕМІНАР 2
ДУХОВНА ТА МАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРА ПОЧАТКУ XIX ст.

- піднесення часів війни 1812 року,
- декабристський рух та повстання 1825 року,
- Житло українців
- Український одяг 17 - 19 ст.ст.
- Усна народна творчість
- Малярство, граверство і художнє мистецтво
- Освіта у XVIII - XIX ст. та роль Києво - Могилянської академії в культурному та історичному житті
- Розвиток науки у 18 - 19 ст.
- Музика та театральне мистецтво в 18 - 19 ст.
- Література 18 - 19 століття

СЕМІНАР 3

1)Сецесія в українському мистецтві

- живопис (М. Жук, В. Замирайло, Ф. Кричевський, В. Максимович, О. Мурашко, Г. Нарбут, О. Новаківський, М. Сосенко, О. Судомор, П. Холодний)
- монументальний живопис (розписицеркви всіх святих києво-печерської лаври (художня школа І. Їжакевича та О. Судомора), каплиця богородиці у храмі Серця Господнього у Жовкві (Ю. Буцманюк)
- архітектура та скульптура (будинок товариства «Дністер» у Львові, «Будинок з химерами» Київ, Будинок Полтавського земства.

СЕМІНАР

Український авангард

1. Авангард Одесси та салони В. Іздебського
2. Авангардні спрямування в художньому житті Києва (виставка «Звено» 1911рік, виставка членів групи «Кільце» 1914р, значення творчості О. Екстер та О. Богомазова)
3. Авангардний рух у Харкові «Голубая лілія» (художня студія Є. Агафонова, футуристичні об`єднання «Будяк», «Вікусь», «Союз семи» (В. Єрмілов, Б. Косарєв, В. Бобрицький та ін.)

4. 3) Конструктивізм в архітектурі України: Харків (Держпром, главпоштампт, АТС, гуртожиток «Гігант», Дніпро (ГЕС).
   5) Соціалістичний реалізм в українському мистецтві 30-х-40-х рр. Будинок «Слово».
5. Діяльність мистецьких угруповань (АХЧУ, АРМУ)
6. Значення резолюції ЦК РКП(б) 1925 року - Спілки радянських художників України та соцреалізм в українському мистецтві 30-50х рр.
7. **Живопис** (нова тематика у творчості М. Бурачека, І. Іжакевича, Ф. Кричевського, М. Самокиша)
8. **Графіка** плакат (О. Довгаль, Є. Світличний, А. Страхов), «Індустріальний пейзаж» (М. Глущенко, О. Довгаль, В. Касіян), книжкова ілюстрація (С. Городинський, В. Єрмілов, В. Касіян, М. Котляревська, С. Налепінська-Бойчук, І. Падалка, А. Петрицький, О. Сахновська, В. Сідляр), скульптура (М. Манізер, Е. Блох, І. Кавалірідзе.

СЕМІНАР 5

1. Революція 1917 та зміна культурної парадигми. Вплив радянщини на розвиток мистецтва ХХ ст.
2. **Художня культура «розстріляного Відродження».**
3. Українізація.
4. Національні меншини
5. Освіта. Середня спеціальна і вища школа. Наука.
6. Література.
7. Театр. Кіно. Музика
8. Архітектура.
9. Культурно-освітня робота. Ліквідація неписьменності.
10. Преса. Видавництва
11. Образотворче мистецтво 40-50х рр.
    - Розвиток тематичної картини, портрету, поява плеяди молодих майстрів (С. Григор`єв, В. Задорожний, В. Зарецький, А. Константинопольський, Г. Меліхов, В. Пузирков, Г. Томенко, Т. Яблонська, С. Гуєцький, О. Лопухов, Г. Світлицький, Є. Трегуб, О. Шовкуненко)

СЕМІНАР 6

1. Дискурс між «Сходом» та імперіалізмом.
2. Стосунки Заходу та Сходу
3. Критика орієналізму в СССР
4. Орієнталізм в Україні.
5. Орієнталізм Едварда Саїда як методологія постколоніальних досліджень

СЕМІНАР 7

1. Мистецтво 60-80х років 20ст.
2. Акціонізм в українському мистецтві.
3. Концептуалізм: головні ідеї та задачі та нові форми мистецтва (перформас, хеппінінг, флеш моб)
4. Мистецтво «вислову» (Інсталяція, реді-мейд, стріт-арт, саунд-арт, медіамистецтво)
5. Українські художники кінця 80-х- 2000х (О. Тістол, В. Сидоренко, А. Криволап, А. Савадов, А. Ройтбурд, М. Маценко, В. Цагалов, П. Маков, В. Наразян, Б. Михайлов).
6. Сучасні українські художники (І. Світличний, Ж. Кадирова, М. Кадан, Н. Білик, Є. Зігура, С. Шауліс, А. Волокітін, Д. Саражин, Р. Михайлов).
7. Мій улюблений сучасний художник.